

**KORTE NOTITIES
OVER HET HOUDEN VAN
EN KWEKEN MET
DE MEXICAANSE RATTENSLANG,
ELAPHE FLAVIRUFA (COPE, 1867)**

Door: Klaus-Dieter Schulz, Tannenweg 25, 5102 Würselen, Duitsland.

* * *

De Middenamerikaanse rattenslang *Elaphe flavirufa* heeft in de terrariumwereld nog niet die populariteit bereikt die sommige andere soorten van het geslacht *Elaphe* genieten. Deze soort vormt door haar gemakkelijke houdbaarheid en tot de verbeelding sprekende kleur haast een ideale terrariumbewoonster.

Elaphe flavirufa kent vier ondersoorten: *Elaphe flavirufa flavirufa* (Cope, 1867), *Elaphe flavirufa pardalina* (Peters, 1868), *Elaphe flavirufa matudai* (Smith, 1941), *Elaphe flavirufa phaescens* (Dowling, 1952).

De verspreiding van de soort loopt van Noord-Mexico (Tamaulipas) tot aan Nicaragua (Corn Islands), met een verspreiding vanaf zeeniveau tot ongeveer op 500 meter. Het onderscheid tussen de verschillende ondersoorten is zonder goede gegevens over herkomst nogal moeilijk.¹ Het natuurlijke voedsel van deze veel in bomen levende, bijna uitsluitend 's nachts actieve slang, bestaat uit knaagdieren en vogels.

Verslagen over het houden van *Elaphe flavirufa pardalina* zijn reeds verschenen van de hand van Mertens & Rosenberg (1943), Mertens (1950), en Nietzke (1972/1978). Tremper (1981) tenslotte schrijft over kweekresultaten met *Elaphe flavirufa flavirufa*. *Elaphe flavirufa pardalina* wordt sinds enkele jaren in Duitsland met succes gehouden en nagekweekt (Münzenmaier, pers. med.).

Ik verzorg op dit moment drie ondersoorten (*flavirufa*, *pardalina* en *phaescens*), die maar weinig van elkaar verschillen in de manier waarop ze worden gehouden. De terraria zijn voorzien van verscheidene takken om in te klimmen, een schuilplaats (stenen bloempot) en een waterbak. De huisvestingsvoorwaarden zijn bij alle ondersoorten nagenoeg gelijk, zoals temperaturen tussen 25-29°C en vergaande droge omstandigheden. Af en toe wordt echter wel met warm water gesproeid. Alle ondersoorten zijn in hoge mate 's nachts actief. Slechts zeer zelden kan men de dieren ook overdag buiten hun schuilplaatsen waarnemen. De nominaatvorm en *Elaphe flavirufa pardalina* zijn net zo vaak op de bodem als op de takken te vinden. *Elaphe flavirufa phaescens* is daarentegen voornamelijk terrestrisch. Van alle ondersoorten is het gedrag zeer rustig. Alleen bij grove storingen gaan de slangen met de staartpunt draaien of bijten ze krachtig toe. Het voedsel wordt op elk moment van de dag graag aangenomen. Muizen en kleine ratten worden zowel dood als levend gegeten. Levende prooien worden door snel toebijten gepakt en dan met verscheidene windingen van het lichaam gewurgd.

De nakweek is me tot nu toe alleen bij *Elaphe flavirufa pardalina* gelukt, het paartje van de nominaatvorm is tot op heden nog niet geslachtsrijp en van *Elaphe flavirufa phaescens* heb ik op dit moment maar één exemplaar. De slangen worden steeds in groepen van één mannetje

---

¹In *Litteratura Serpantium* 13 (1), verschijnt hierover een uitgebreid artikel van Schulz.

Foto 1: Terrarium for *Elaphe flavirufa pardalina*.
Foto K.-D Schulz.

Foto 2: *Elaphe flavirufa pardalina*, één maand oud, one month old.
Foto L. Obelgönnner.

en twee wijfjes samen gehouden. Paringsactiviteiten of copulaties e.d. heb ik nog niet kunnen waarnemen. Een winterslaap, zoals bij Noordamerikaanse slangen wordt toegepast, vervalt bij deze voornamelijk tropische soort. Wel is het mogelijk gedurende twee maanden de temperatuur naar 20°C te laten zakken, maar noodzakelijk om de dieren tot voortplanting te laten overgaan is het niet.

Op 25 juni 1990 legde één wijfje vijf eieren die haast zo groot waren als een kippeï. Het legsel werd in licht vochtige vermiculiet in een broedstoof uitgebroed. De temperatuur bedroeg 27 tot 29°C. Op 1 en 2 september 1990 kwamen alle vijf jongen uit het ei. De gemiddelde lengte van de jonge slangen bedroeg 45 cm. Na de eerste vervelling namen ze zelfstandig nestmuizen als voer aan. De verdere opkweek verliep probleemloos. De incubatietijd bedroeg in dit geval 69-70 dagen. In andere voorbeelden kwamen de jongen na 70-94 dagen uit het ei (Entzeroth & Müntzemaier, pers. med.).

Tremper (1981) schrijft over de kweek met de nominaatvorm. Bij de eerste nakweek paarden de slangen in juni en legden in juli zeven eieren. Het legsel werd bij temperaturen rond de 29°C in vermiculiet uitgebroed, na 69-70 dagen werden vier, gemiddeld 50 cm lange jongen geboren. De tweede nakweek volgde een jaar later. Begin september werden 8 eieren gelegd waaruit na dezelfde tijd en broedomstandigheden de jongen tevoorschijn kwamen.

LITERATUUR

- Cope, E.D., 1867. Fifth contribution to the herpetology of Tropical America. Proc. Acad. Nat. Sci. Philadelphia, 18, pag. 317-323.
- Dowling, H.G., 1952. A taxonomic study of the ratsnakes, genus *Elaphe* Fitzinger. II. The subspecies of *Elaphe flavirufa* (Cope). Occ. Pap. Mus. Zool. Univ. Michigan (540), pag. 1-14.
- Mertens, R., 1950. Nachruf auf eine mexicanische Nachtnatter, *Elaphe flavirufa*. Dtsch. Aquar. und Terrarien-Zeitschr., 3 (5), pag. 75-76.
- Mertens, R. & Rosenberg, H., 1943. *Elaphe flavirufa* (Cope), die mexikanische Nachtnatter. Wochenschr. Aquar. und Terrarien Kunde, 40, pag. 60-62.
- Nietzke, G., 1978. Die Terrarientiere 2 - Krokodile, Echsen, Schlangen. Verlag Eugen Ulmer, Stuttgart, pag. 1-322.
- Peters, W., 1868. Ueber einige neue oder weniger bekannte Amphibien. Monatsber. Akad. Wiss. Berlin. pag. 449-453, 640-642.
- Tremper, R.L., 1981. A note on the breeding of the neotropical Ratsnake, *Elaphe flavirufa flavirufa*, at the Fresno Zoo. International Zoo Yearbook, 21, pag. 95-96.

Vertaling: Jan van Duinen.